

11.6.2021

Kaupunginmuseon lausunto Roihuvuoren kirkon korttelin asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

HEL 2018-010154 T 10 03 03

Helsingin kaupungin asemakaavoituspalvelu on pyytänyt kaupunginmuseolta lausuntoa Roihuvuoren kirkon korttelin asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Museo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Kaavaratkaisu koskee Roihuvuoren kirkon korttelissa nykyistä kirkon tonttia, nykyistä pysäköintitonttia kirkon pohjoispuolella sekä nykyistä nuorisotalon tonttia ja nykyistä puistoaluetta kirkon itäpuolella. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu Kääpiöidenpolun kevyenliikenteenväylää, sekä Prinssintiellä, Roihuvuorentiellä ja Tulisuoventiellä sijaitsevia katualueita.

Tavoitteena on mahdollistaa arvokkaaseen kirkon ympäristöön soveltuvien korkealaatuisten, massoitteeltaan ja julkisivujen käsittelyltään taidokkaasti suunniteltujen asuinkerrostalojen rakentaminen kirkon ympärille. Tavoitteena on muodostaa kirkon ja asuinkerrostalojen väliseen vuorovaikutukseen perustuvaa, omaleimaista luostaripihan kaltaista tunnelmaa. Julkisen tilan tarve kirkon ympärillä vähentää mahdollisuuksia katutasossa toteutettavien asuinpihojen toteuttamiseen. Asuinkerrostaloihin esitetään toiminnallisia viherkattoja asukkaiden yksityistä virkistäytymistä varten. Kirkon ympäristössä säilytetään alkuperäisen kivetyn pihan ilme. Tavoitteena on lisäksi suuremman yhdistetyn päiväkotij- ja avoimen leikkipuiston rakennuksen rakentaminen nykyisen nuorisotalon paikalle. Huonokuntoista kirkon siipirakennusta ja niin ikään huonokuntoista nykyistä nuorisotaloa esitetään purettaviksi.

OAS:n mukana olevassa viitesuunnitelmassa (Verstas Architects 17.5.2021) todetaan, että; ”Keskeisen paikan identiteettiä halutaan tukea luomalla paikalle omaleimainen kortteli, joka vahvistaa alueen ilmettä kaupunginosakeskuksena. Viitesuunnitelman lähtökohtana on, että kirkko säilyy ympäristöstään erottuvana monumentaalisisena kappaleena, ja sitä ympäröivät uudisrakennukset ovat sille alisteisia. Korttelia reunustava, ilmeeltään yhtenäinen rakennusmassa muodostaa luostaripihamaisen tilan kirkon ympärille”.

Roihuvuoren asuinalueen keskellä sijaitseva Roihuvuoren kirkko on valmistunut 1970. Lauri Silvennoinen voitti kirkosta vuonna 1963 järjes-

11.6.2021

tetyt arkkitehtuurikilpailun. Silvennoisen ehdotus nousi kilpailussa edukseen, sillä se huomioi kirkko- ja myymäläkeskuksesta koostuvan asemakaavallisen kokonaisuuden. Kirkkokeskuksen sakraalitulat oli nostettu terassipihan tasoon, mikä lisäsi rakennuksen arkkitehtonista vaikutusta.

Kaupunginmuseon lausunto

Roihuvuori on kaupunkikuvaltaan eheä ja hyvin säilynyt 1950-luvun lähiörakentamisen edustaja. Alueen rakentumisen lähtökohtana on ollut toisaalta luonnontilainen metsäinen ja jyrkkärinteinen kallioselänne ja toisaalta kulttuurimaisema laakeine peltoaukeineen. Roihuvuoren ominaislaatu syntyy näiden elementtien välisestä vuoropuhelusta ja jännitteestä, jota rakennusten avoin sijoittelu ja muodot säestävät.

Helsingin yleiskaavan kulttuuriympäristöselvityksessä Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt, Roihuvuori on arvotettu ehjäksi aluekokonaisuudeksi, joka on herkkyytensä ja muutoksensietokykynsä puolesta sijoitettu I luokkaan. Herkkyytensä ja muutoksensietokykynsä puolesta sijoitettu I luokkaan. Herkkyytensä ja muutoksensietokykynsä puolesta sijoitettu I luokkaan. Herkkyytensä ja muutoksensietokykynsä puolesta sijoitettu I luokkaan. Paikan ominaispiirteisiin sovitettu lisärakentaminen on mahdollista.

Roihuvuoren ydinkorttelit ovat rakentuneet 1950- ja 1960-luvun vaihteessa. Roihuvuoren keskeisen rakentamisen vuosina järjestettiin myös Roihuvuoren kirkon arkkitehtuurikilpailu. Suhteuttaen Helsingin esikaupunkirakentamiseen, oli Roihuvuoressa kirkolle varattu poikkeuksellisen edustava tontti, joka on keskeisellä paikalla sekä maisemallisesti että liikenteellisesti. Arkkitehtuurikilpailussa tutkittiin tarkasti kirkon rakentamisen vaikuttavuutta ja maisemallisia reunaehtoja toteutuneeseen aluekokonaisuuteen. Tämän johdosta Roihuvuoren kirkon kortteli ottaa maisemansa huomioon täydentäen sitä hienovaraisesti. Lisäksi matalla seurakuntakeskuksella on massoitellussa merkittävä rooli toimien vastaparina korkealle kirkolle.

Kuten jo kaavan tavoitteissa tuodaan julki, tavoitteena on mahdollistaa arvokkaaseen kirkon ympäristöön soveltuva rakentaminen. Kaavan tavoitteissa hanke nähdään pelkästään uudisrakentamisen ja tähän liittyvän kehittämisen näkökulmasta. Museon kannan mukaan kulttuuriympäristöltään näin eheän kaupunginosan keskeisimmän paikan kehittäminen on ennen kaikkea täydennysrakentamista. Valitettavasti tätä täydennysrakentamisen problematiikkaa ei tuoda millään tavoin esiin kaavan tavoitteissa, eikä esitettyssä viitesuunnitelmassa.

Roihuvuoren kaltaisen yhtenäiseen esikaupunkiperiaatteeseen nojautuvan ja korkeatasoisesti rakentuneen kaupunginosan kehittäminen tulisi perustua kaupunginosan ja korttelin suunnitteluperiaatteiden tutki-

11.6.2021

miselle. Esitetystä viitesuunnitelmassa tätä historiallisten periaatteiden tarkastelua ei ole nähtävissä. Kirkkokorttelin umpinainen korttelia reunustava, ilmeeltään yhtenäinen rakennusmassa poikkeaa täysin kaupunginosan ja metsälähiöiden historiallisesta toteutuksesta. Tämän lisäksi kaupunginosan maisemalliseksi keskipisteeksi suunniteltu kirkko lähes jokaiselta suunnalta lähestyttäessä häviää uusien rakennusmassojen sisään. Maisemallisesti erityisen kriittinen kohta on seurakuntakeskuksen tilalle suunniteltu kerrostalo (asuintalo A), joka paitsi hämärtää kirkon ja seurakuntasiiven alkuperäistä massoittoa, myös heikentää oleellisesti kirkon maisemavaikutusta lähiympäristössään.

Esitetty viitesuunnitelma vaatii paitsi yksityiskohtaisempaa Roihuvuoren suunnitteluperiaatteiden tutkimista, myös Roihuvuoren arkkitehtuurikilpailun tavoitteiden jalostamista ja päivittämistä, sekä toteutuneen kirkon ja seurakuntasiiven välisen massoittoa jännitteen tutkimista. Lisäksi hanke vaatii kokonaisuudessaan laajempaa ja yksityiskohtaisempaa maisemavaikutusten analyysiä.

Kaavan tavoitteisiin tulee lisätä myös kirkkorakennuksen asemakaavallinen suojeleminen.

Koska osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa oleva täydennysrakentaminen perustuu osittain nykyisten rakennusten purkamiseen, ja ottaen huomioon Mrl:n 54 § (asemakaavan sisältövaatimukset), niin purettavaksi kaavailtujen rakennusten suhteen nuorisotalon purkamisen edellytyksiä tulee vielä täsmentää. Arkkitehti Petri Blomstedtin vuonna 1986 suunnittelema Päiväkoti Lumikiksi valmistunut rakennus edustaa esimerkillisesti aikansa tyyli- ja täydennysrakentamishanteita.

Päiväkoti historiallisena rakennustyyppinä on keskeinen ja merkityksellinen suomalaisen hyvinvointivaltio-kehitykseen ja lähiörakentamiseen kuuluva ilmiö. Lähiöiden tiivistämisen myötä lähiöiden päiväkotirakennukset ovat erittäin uhanalaisia, johtuen tavoitteesta korvata ne entistä suuremmilla rakennuksilla. Tämän johdosta museo esittää, että kaavan laatimisen rinnalla tulisi käynnistää rakennustyyppin historiallinen sektoritarkastelu, jotta on mahdollista arvottaa, mitä genren rakennuksista olisi syytä tai mahdollista säilyttää. Ottaen lisäksi huomioon hiilineutraali Helsinki tavoitteet ja ympäristöministeriön ”Purkaa vai korjata?” -tutkimusraportin tulokset, tulisi rakennuksen purkamisedellytyksiä huomattavasti tarkentaa.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

11.6.2021

Johanna Björkman
ts. kulttuuriympäristöpäällikkö

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
fi0680001200062637
Alv.nro
fi02012566